

Török Nándor

„Vivát Baranyi!”

Múltidéző (levél)köszöntő a 85 éves Baranyi Ferencnek

Kedves Baranyi Ferenc! Kedves Feri Bátyó!

Amikor nagy ritkán telefonon beszélünk így mutatkozol be mindig. Az elszállt éveid alapján bizony sokunknak apja, vagy bátyja lehetnél, de nem akarok olyan közhelyeket mondani, hogy a szíved fiatal maradt. Ezt úgy is tudja, aki ismer, vagy verseidet ismeri.

Első köteted, a Villámok balladája 1962-ben, egyetemista éveidben jelent meg. 60 éve. Én még nem is éltem akkor. (Az azóta megjelent köteteket felsorolni kevés a hely, de nem is csoda, hiszen számtalan irodalmi műfajban alkottál.) A verseken túl a zene is végigkísérte életed. A Gyárfás Endrével írt vidám Bölcsészoperából, azóta sok minden kinőtte magát. Dalszövegek, szövegfordítások, operalibrettók, zenés-verses darabok, és nem utolsósorban Dante fordításaid: Az új élet, a Pokol, a Purgatórium (ez utóbbi felesben Simon Gyulával).

Igen, a Pokol kapcsán sikerült személyesen is megismerkednünk. Bár előtte egy díjkiosztón és 2016-ban, második kötetem könyvbemutatóján már találkoztunk. Egy asztalnál ülhettem veled. Te akkor egy tenorról, Jonas Kaufmannról szóló könyvet mutattál be. Nagy élmény volt egy Kossuth díjas költő mellett ülni és testközelből hallgatni „jóhangulatú” előadását.

Később, kispóráidból nemcsak a költőt, hanem az „akácevő” vidéki gyereket és a Lónyai utcában várakozó félszeg suhancot is megismertem. Azóta elszállt pár cudar évtized (nehéz ezt tudomásul venni, ahogy említetted egyszer), de hiába. Én azt érzékelem, hogy az élet szeretete és a Dante szerinti legnagyobb jó, a szerelem mindvégig elkísért. Szerintem nyolcvanöt évesen is az „örvénylelkű fiú” maradtál, ahogy Ézsiás Erzsébet életrajzi könyvében nevez. Egy másik könyvcím pedig „a béke bozótharcosa”-ként emleget. Tiszta szívet és erőt sugalló beszédes jelzők.

Persze a világ nagy léptekben halad előre, de (te is látod) nem sok minden változott benne. A „változó szelek” azóta is fújnak, és „esőveréssel” is gyakran találkozunk, akik a nyomdokodban poroszkálunk. A kérdés, hogy kiközökentenek-e morális egyensúlyunkból ezek a szelek és tanulunk-e az esőverésből, a ránk zúduló szavak záporából. Kárt tesz-e a kertben, vagy „az esőtől magfakad, virág nyit”. Én, mint kertész és költő, úgy érzem mindig azonosulni tudtam gondolataiddal. Az eső persze elverheti port, de szerencsére a gondolatot, az elvet („...akit porig alázta – / porig kell azért lehajolni.”) nem. Szavaid mára már önálló életet élnek. Ha kell, bíráljak, elítélve a dantei hitvány dolgokat, s nem tűrve a *balladai hunyász-*

codókat; ha kell, tanítanak (például, hogyan és mikor kell verset írni: „amikor nem ismert, szép erők ragadnak, / a költőnek csak egy törvénye éljen / a millió szabályzat ellenében.”) Ez az ars poeticának is beillő idézet a mai költőkből talán hiányzik. Ezt persze nehéz beismerni, mert az önkritika is hiánycikk, (bezzeg az önérzet...), de ezek a sorok maximálisan betöltik az űrt. Olyanok, amilyeneknek lenniük kell, téged idézve: „egyenesek, mint a kaszasuhogás”.

A nyolcvanöt év alatt sok mindent megírtál, de a kasza egyenes, suhogó hangja mindvégig kihallatszik a sorokból. Gyönyörködtetnek a költői képek, emellett tanítanak és gondolkodtatnak is. (már akit lehet) A teljesség igénye nélkül elmondható, hogy „Túl az éjszakán”, „Merészség”-gel léptél be a „hetedik ajtódon” s „apátiáért könyörögve” mondtál „hétköznapi istenhozzádót” „a hiány kalodájában”, megénekelve nemcsak „a szerelem harmadik évét”, hanem mindent, ami inspirált (mint a lányt a kútnál).

A múzsa nem hagyott el soha. „Szerelem és nemes szív”-vel „litera-túráztál” a világ körül, miközben „Zévitamin”-t írtál fel receptre és „Opera-b-c”-t tanítottál nekünk itt, a „Vad vadon” sűrűjében. Tudtad, hogy „Valami mindig közbejön”. Az „Europarnasszus”-ról a „Hazatérés” után „Visszaigéző” hűséggel kérdezted: „Nyáregyháza, hasonlítok rád még én?” Választ biztos kaptál „Örök barátaidtól” és szeretett földjeidtől.

Remélem, környékeden mostanában nem szól a „Ködsirató” és „Vízillatú béke” vigyáz rád, a Duna-menti szerelmes és hős „Gyöngyhalász”-ra. Kívánom, hogy hallgasd még sokáig Bizet-t, Verdit, vagy Puccinit, és vigyázzon rád a nagy Caruso szelleme.

Nem tudok jobbat mondani, mint ami már 10 éve is elhangzott:
„Vivát Baranyi!” Isten éltesen jó egészségben!

Bp., 2022. január 24.